

Aquests quadres no valen res

Com és possible que Tate Modern i Courtauld Gallery penen les obres d'un grapat d'aficionats anomenats la Smart Network? The Maverick Project ha aconseguit que els espais d'exhibicions més exclusius de Londres reneguen de l'art. O gairebé.

Nick Bonfield, el clàssic anglès pàl·lid, una mica geperut, envellit prematurament, va travessar morosament l'extraordinària nau del museu d'art contemporani, la Tate Modern –l'altra *catedral* de Londres si pensem que davant per davant, saltant les aigües del Tàmesi, hi ha la cúpula de Sant Pau. Era un matí vidriós de mitjan novembre de 2006. Bonfield reflexionava de camí a la sala The Maverick Project que si el feien parlar sobre alguna de les seues pintures, la primera frase seria: "Disculpeu si faig mala cara, però anit vaig dormir en un banc dels jardins de Green Park."

Una mitjana de 289 persones dormen al ras cada nit a la capital britànica, diu l'Ajuntament. Aquests dies d'hivern, no obstant això, els centres d'acollida arri-

ben a sumar 1.730 estadants de colp, xifra que mai no sorprèn les entitats de suport als sense sostre com Smart, Capital A i Crisis. Segons les organitzacions no governamentals, els nombres oficials es queden curts en més de 380.000 individus que no tenen cap lloc on viure a tot Anglaterra i que no apareixen en cap cens institucional perquè, simplement, “viuen d’amagat”. Un 25% tenen edats d’entre 18 i 25 anys, tan sols el 6% supera els 60 i la majoria són blancs, han sofert violència domèstica i pateixen addicció a les drogues o l’alcohol –un 81%, de fet. Els informes de les societats benèfiques asseguren que fins un 35% d’ells intenten suïcidar-se tard o d’hora. Són vulnerables, són víctimes, fins i tot quan es transformen en botxins circumstancials.

És un procés lent, el que condueix a les caixes de cartró i les voreres, al voltant de nou anys de petits canvis, dràstics tanmateix, punyents, com ara un divorci que no s’esperava, l’esposa que no troba la paciència ni la resposta a les llargues hores d’espera mentre el marit troba el moment per sortir de la taverna, després d’acabada la jornada de treball. Així que una nit arribes a casa amb l’esperança que la companya s’haja adormit i no et munte un canyaret, i el teu desig es veu acomplert. No hi ha discussions. Els teus fills tampoc hi són. Nick Bonfield en tenia dos. Del disgust, se’n va tornar a la taverna i en va sortir set anys després, sense feina i sense llar. Per a pintar. Els seus llenços han penjat a la Tate Modern fins a aquest gener, i ho faran a la Courtauld Gallery fins al proper març.

Monet és la meua casa. “La Tate Modern ho és tot per mi, per als meus sentiments”, explica Derek Cummings. “Jo voldria que el meu treball ajudara els joves a comprendre els errors que he comès en el passat, i com l’art m’ha donat el coratge per superar-los, per canviar la meua vida. Pareu atenció, xiquets, aquest missatge és per vosaltres: no llanceu per la finestra les vostres qualitats, no malgasteu el temps en va.” Cummings és un altre Nick Bonfield. Com Steve Browne: “La Tate Modern és diferent a qualsevol altre museu... és accessible! Les seues aules d’aprenentatge són fàcils de trobar, pots mirar als arxius, pots demanar materials.”

Ja no són sense sostre, ni drogoaddictes, ni alcohòlics: són creadors i el públic adquireix entre 15 i 40 peces de cada mostra

una persona dorm al carrer, a Londres.
A la plana anterior, la Tate Modern

The Maverick Project és un programa excepcional en què un museu de renom internacional com la Tate decideix cedir espai i assessorament a les víctimes de l’exclusió social i sense llar a través d’organitzacions benèfiques. “L’art reviu la capacitat de reaccionar”, diu Jennifer Burnham, una de les coordinadores de l’exposició, “prepara les persones per fer front a noves i velles experiències, però, aquesta vegada, de manera diferent. Els tallers de la Tate Modern els han ofert la possibilitat d’exercir i reconèixer aquest poder, aquesta força.”

Una sessió habitual dins la ingent carcassa industrial de la Tate Modern comença amb l’inevitable te, pastes dolces i salades, converses i murmurations diverses sobre els millors racons per passar la nit a prop de la rodona de Piccadilly Circus o sobre el nou gerent de la bocateria Subway al Soho, que dóna els últims entrepans debades si promets no dormir davant de la porta. Llavors, algú com ara l’assistent de la direcció de la galeria, Alexandra Gerstein, s’hi acosta i obre un llibre amb els dibuixos al carbó de Claude Monet que els especialistes en impressionisme Richard Kendall i James Ganz han descobert i aplegat per a la Royal Academy of Arts –al

març, aquesta exposició sortirà de Londres cap als Estats Units, a Massachusetts. Gairebé cap dels participants del Maverick Project han estudiat art. “Els impressionistes tenen molt d’èxit, agraden molt”, afirma Gerstein. Els sense sostre, però, ja no són sense sostre, ni drogoaddictes, ni alcohòlics: són creadors, el personal del museu se’ls escolta i el públic adquireix entre 15 i 40 peces de cada mostra. Sempre hi ha lloc per a la sorpresa. L’artista Ashley Davies, que treballa colze a colze a vegades amb l’equip de la Smart Network, assegura que “la qualitat de l’art que s’hi produeix és molt irregular, però podem trobar coses molt, molt dignes, fins i tot d’alt nivell.”

La pròxima parada per a The Maverick Project serà la Somerset House, des del terrat de la qual s’han traçat alguns dels llenços per la Courtauld Gallery. Els diners per a l’exposició els posa el gabinet d’inversions i auditoria de comptes Ernst & Young –més de cent mil treballadors, i oficines o subsidiàries en 104 països. El suport organitzatiu prové de Crisis, una societat benèfica fundada en el cor de Londres, Westminster, pel responsable d’afers econòmics del Partit Conservador el 1967, Ian MacLead, després que el partit rebés un informe confidencial que preveia un creixement sostingut de marginals i aturats vivint al carrer sense treva fins a la dècada dels noranta. L’informe, per desgràcia, era correcte, i Crisis va haver d’engegar una cadena de distribució de menjar –Crisis FairShare– el 1993 i un programa d’habitatge propi, l’SmartMove, el 1997, en què l’organització dóna la garantia perquè alguns escollits puguin llogar habitacions i apartaments sense haver de pagar dipòsit (normalment, la renda de dos o tres mesos per avançat).

I des de l’any 2002, Crisis Skylight és el nom dels tallers artístics en els quals els sense sostre descobreixen Monet. Descobreixen la dignitat. L’art, encara.

*Victorià Jiménez
Londres*